

Lääkkeiden haittavaikutuksista

Tuberkuloosilääkkeillä on haittavaikutuksia. Niitä epäillessäsi ilmoita havaintosi hoitohenkilökunnalle.

Suurin osa haittavaikutuksista on lieviä ja ne menevät ohi lääkitystä jatkettaessa tai niihin on löydettävissä lievityskeinoja. Keskimäärin yhdellä kymmenestä tavanomaista tuberkuloosihoitoa saavasta haittavaikutukset ovat hankalampia. Tällöin lääkitys joudutaan ehkä tilapäisesti keskeyttämään.

Tuberkuloosilääkkeiden ja tiettyjen muiden lääkkeiden samanaikainen käyttö on otettava huomioon. Siksi on tärkeää, että lääkäri tietää kaikki lääkkeesi (sokeritautilääkkeet, veren hyytymistä estävät lääkkeet, e-pillerit jne). Kerro lääkärillesi, jos käytät luontaislääkkeitä. Niillä voi olla haitallisia yhteisvaikutuksia tuberkuloosilääkkeiden kanssa.

Tuberkuloosilääkkeiden haittavaikutuksia voidaan estää jossain määrin. Esimerkiksi isoniatsidilääkityksen yleinen haittavaikutus on ääreishermovaurio, joka ilmenee mm. käsien ja jalkojen puutumisena ja särkynä tai pistelyn tunteena. Näitä haittavaikutuksia estetään B6-vitamiinilisällä.

Alkoholin käyttö tuberkuloosin hoidon aikana lisää maksatulehduksen kehittymisen riskiä. Tämän vuoksi on tärkeää, ettet hoidon aikana käytä lainkaan alkoholia.

Lievät haittavaikutukset ovat tavallisia ja harmillisia, mutta ne eivät estä lääkityksen jatkamista. Kerro kokemistasi oireista hoidosta vastaavalle taholle, niin niihin yritetään löytää lievitystä. Lieviä haittavaikutuksia ovat:

- Virtsan, sylkinesteen ja kyynelneesten muuttuminen oranssin väriseksi. Tämä johtuu rifampisiinilääkkeestä. Piilolinssit voivat myös värjäytyä, joten älä käytä niitä rifampisiinihoidon aikana.
- Ihon punoitus ja kutina auringonvalossa. Osa tuberkuloosilääkkeistä, esimerkiksi pyratsiiniamidit herkistää ihoa auringon valolle. Lääkärisi neuvoo sinua käyttämään aurinkosuoja-vaatteita tai suojaamaan ihosi vaatteilla.
- Akne voi pahentua isoniatsidihoidon vuoksi. Tätä voidaan hoitaa aknen paikallishoitovalmistein.
- Hiusten lähtöä voi esiintyä isoniatsidihoidon vuoksi. Tämä korjaantuu hoidon päätyttyä.
- Kohtauksellista kasvojen ja / tai päänahan punoitusta ja kutinaa voi esiintyä ohimenevästi 2-3 tuntia rifampisiini- tai pyratsiiniamidilääkkeen ottamisesta. Tätä oiretta voidaan hoitaa antihistamiinivalmistein.
- Kohtauksellinen kasvojen punoitus, johon liittyy päänsärky, sydämen tykytys, verenpaineen nousu tai lasku (voi johtaa pyörtymiseen) liittyy isoniatsidilääkityksen aikana nautittuihin tyramiinia tai histamiinia sisältäviin ruoka-aineisiin. Reaktion ilmaantuminen on yksilöllistä. Reaktio voidaan estää välttämällä isoniatsidihoidon aikana seuraavia ruoka-aineita:
 - Kypsytetyt juustot
 - Punaviini
 - Tonnikala
 - Salami-tyyppiset makkarat

- Pysyvä, kutiseva ihottuma. Ihoreaktion laatu ja tarvittavat hoitotoimet arvioidaan aina yksilöllisesti. Jos ihoreaktio on lievä, sitä voidaan hoitaa ihon perusrasvauksella, antihistamiinivalmisteilla ja joskus lyhytkestoisella kortisonihoidolla. Jos ihottumaan liittyy kuumetta tai huonovointisuutta, ota välittömästi yhteys hoitavaan lääkäriin.
- Pahoinvointi, ripuli ja ruokahaluttomuus ovat hyvin tavallisia haittavaikutuksia, ne menevät usein ohi muutamassa viikossa tuberkuloosilääkitystä jatkettaessa. Voimakasta ja jatkuvaa pahoinvointia voidaan hoitaa pahoinvointilääkkein.
- Lievät ylävatsakivut. Näitä voidaan hoitaa lääkkein.
- Lievät nivelkivut. Näitä voidaan hoitaa särkylääkkein ja fysikaalisin hoidoin.
- Lievä päänsärky. Tätä voidaan hoitaa särkylääkkein.
- Unihäiriöt, masentuneisuus. Tätä voidaan hoitaa lääkkein.

Vakavat haittavaikutukset ovat harvinaisia, mutta näiden ilmaantuessa on haitan aiheuttanut lääke lopetettava ainakin väliaikaisesti. Ota yhteyttä välittömästi hoidostasi vastaavaan tahoon, jos havaitset seuraavia oireita:

- Oksentelu ja voimakas vatsakipu.
- Ihon tai silmien valkuaisen värin muuttuminen keltaiseksi.
 - Nämä oireet voivat johtua tuberkuloosilääkkeiden aiheuttamasta maksatulehduksesta. Hoidon aikana seurataan maksaentsyymejä säännöllisesti verikokeilla.
- Kuume ja ihottuma viittaavat vakavaan yliherkkysreaktioon.
- Kovat, normaalin liikkumisen estävät nivel- tai lihaskivut.
- Huimaus.
- Korvien soiminen tai kuulon heikkeneminen.
- Virtsamäärien pieneneminen, virtsan muuttuminen väriltään hyvin tummaksi.
- Näkökyvyn heikkeneminen. Katso erillinen ohje omatoimisesta näön tarkkailusta.
- Kouristuskohtaus.
- Näkö- tai kuuloharhat.
- Itsemurha-ajatukset, voimakkaat mielialan vaihtelut.
- Ien- tai nenäverenvuodot.